

них, співпрацювати, поводитися нестандартно, бути винахідливим і співчувати іншим. В свою чергу вчителі інклюзивних класів краще розуміють індивідуальні особливості учнів, оволодівають різноманітними педагогічними методиками, що дає змогу ефективніше сприяти розвитку дітей, а також сприймати дітей більш цілісно і дивитися на життєві ситуації «їхніми очима».

Отже, та сьогоднішній день проблема впровадження інклюзивної освіти набуває широких масштабів. Спостерігається тенденція щодо включення дітей з особливими потребами в освітнє середовище. Проте процес становлення інклюзивного навчання, як і будь якого суспільного явища, має свої недоліки та позитивні сторони. Якщо найближчим часом більшість проблем в повній мірі вирішити, то усі діти з особливими потребами будуть мати шанс на повноцінну соціалізацію та стовідсоткове включення в культурну та громадську діяльність суспільства.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» стаття 23-1. Забезпечення реалізації права на освіту осіб з особливими освітніми потребами від 23.05.1991 № 1060-ХІІ. – режим доступу: zakon.rada.gov.ua. – Назва з екрану.
2. Голюк О.А. Організаційно-педагогічні умови набуття майбутніми вихователями ДНЗ фахових компетентностей для роботи в інклюзивному середовищі / О.А.Голюк / Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії // 36. тез. доп. / Редкол.: В.В. Засенко, А.А. Колупаєва, Н.І. Лазаренко, З.П. Ленів. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 79–82.
3. Демченко О.П. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку соціальної обдарованості дітей в проблемному полі педагогіки вищої школи / О.П.Демченко // Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка» / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. – Випуск 6/38 (2018). – С.116-130.
4. Лазаренко Н.І. Формування в дітей з функціональними обмеженнями індивідуальної системи знань сенсожиттєвого характеру засобами арт-терапії / Н.І. Лазаренко, А.В. Хіля, А.М. Коломієць // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2017. – Вип. 13. – С. 124–156.
5. Родюк Н.Ю. Формування україномовної соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкових класів / Н.Ю.Родюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Педагогічні науки. – № 3 (137), квітень. – Старобільськ : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2018.
6. Хіля, А.В. Арт-терапія в системі засобів виховання ціннісного ставлення до життя в дітей та молоді з функціональними обмеженнями : метод. матер. : Ч. 1. – Вінниця, 2017. – 252 с.

УДК:376-056.2/3:784

ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ЗАСІБ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

*Швець Ірина, Народна артистка України, професор
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

VOCAL ART AS A SPECIAL FUNCTION OF CREATIVE SELF- REALIZATION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

*Shvets Irina, People's Artist of Ukraine, professor
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

Анотація. У статті розглянуто вокальне мистецтво як спосіб творчого розвитку і реалізації дітей з особливими потребами. Автор підкреслює, що соціальна незалежність дитини-інваліда містить в собі не тільки адаптацію до реальності, а й досягнення максимально можливого рівня особистої творчої самореалізації.

Ключові слова: мистецтво, вокальне виконавство, інвалідність, адаптація, творча самореалізація.

Abstract. The article deals with vocal art as a way of creative development and implementation of children with special needs. The author emphasizes that the social independence of a disabled child includes not only adapting to reality, but also achievement of the highest possible level of personal self-actualization.

Keywords: Art, vocal performance, disability, adaptation, self-actualization.

Гуманізація соціальної сфери в сучасному суспільстві створює оптимальні умови для успішного розвитку, навчання, соціальної адаптації та інтеграції людей з обмеженими можливостями здоров'я: вдосконалюється система реабілітації та соціальної адаптації інвалідів, посилюється їх інтеграція в суспільне життя, поступово усуваються перешкоди в навколишньому світі, й формується «безбар'єрне середовище».

У конвенції про права дитини (ст.31) закріплене право дітей на всебічну участь у культурному і творчому житті, що зобов'язує державу надавати усім дітям рівні можливості для культурної та творчої діяльності.

Вирішення задач щодо створення сприятливих соціокультурних умов для творчої самореалізації дітей та молоді з особливими потребами є одним з актуальних аспектів соціально-педагогічної науки, зокрема мистецької педагогіки.

Стан здоров'я дітей з особливими потребами іноді перешкоджає освоєнню освітніх програм та участі в дозвільній діяльності поза спеціальних умов навчання й виховання. Це визначається, перш за все, тим, що в групу людей з особливими потребами входять діти з різними вадами розвитку: порушеннями зору, мови, слуху, опорно-рухового апарату, інтелекту. Їх дитинство скуто вузькими соціальними рамками, ізольовано від широкого загалу, насичене постійним психологічним дискомфортом від усвідомлення того, що вони не такі, як усі. Тому від швидкості та ефективності соціально-культурної адаптації таких дітей в суспільстві залежить формування самосвідомості, самооцінки, шлях подальшого їх розвитку.

На думку дослідників (Л. Акатов, Н. Дементьєва, І. Іванова, В. Тесленко, Т. Єжова. В. Кобильченко), соціально-культурна адаптація людини з обмеженими можливостями досягається за допомогою залучення до

культурних і духовно-моральних цінностей, до творчої діяльності через світ мистецтва, культури і творчості» [1, с. 2].

Творча самореалізація за допомогою мистецтва – це найпростіший, надійний і дієвий метод соціалізації дитини-інваліда. Мистецтво, як відомо, являє собою потужний, нічим не замінний набір психостимулюючих технік, в процесі мистецької діяльності дитина отримує позитивний емоційний ефект – зліт почуттів, що дуже сприятливо позначається на її здоров'ї і розвитку. У той же час, мистецтво – це спосіб розвитку і реалізації людини як особистості, адже в процесі мистецької діяльності людина змінюється, вдосконалюється. Здатність до мистецької діяльності викликає успіх, який, в свою чергу, підтримує інтерес до творчого процесу [2, с. 25].

Усвідомлюючи важливість проблеми, громадські організації міста Винниці «Центр «Культурна стратегія – XXI», торгова марка «RUTA» та культурний центр «Галерея – XXI» у 2015 році ініціювали проведення Всеукраїнського пісенного конкурсу-фестивалю для дітей та молоді з особливими потребами. Цей соціальний проект підтримали Міністерство культури України, Департамент культури Вінницької міської ради, Департамент соціальної та Молодіжної політики Вінницької обласної держадміністрації. Іноземним партнером фестивалю-конкурсу став Фонд ініціатив для людей з обмеженими можливостями «PROOMNIBUS» (Республіка Польща), який проводить щорічний Міжнародний пісенний фестиваль для молоді з обмеженими можливостями «Чехочинські творчі зустрічі».

Фестиваль-конкурс під назвою «Золотий птах» проводиться з метою створення платформи для реалізації пісенних талантів дітей та молоді з функціональними можливостями, сприяння їх самоствердженню та інтеграції в суспільство, а також привернення уваги громадськості до проблем дітей та молоді з особливими потребами [3, с. 35]. Спеціально для фестивалю-конкурсу «Золотий птах» вінницька письменниця Галина Крюк написала однойменну казку. За змістом казки саме Золотий Птах – символ добра, милосердя, людяності – допомагає знайти в кожній дитині частку золота своєї душі, виявити талант і піднятися на пісенний Олімп.

Головним завданням конкурсу-фестивалю «Золотий птах» стало створення найбільш сприятливих умов для розкриття творчих здібностей дітей та молоді з обмеженими можливостями здоров'я, здатних в перспективі примножити творчий потенціал України.

У конкурсних виступах можуть взяти участь діти та молодь з обмеженими можливостями здоров'я віком від десяти до двадцяти чотирьох років, які розподілені в межах трьох вікових категорій: 10-14 років, 15-18 років

та 19-24 років. Конкурс проводиться в два етапи: на першому етапі необхідно пройти прослуховування у відбірковому журі, надіславши на адресу конкурсу відео або аудіозапис двох різнохарактерних пісень на власний вибір. Відбіркове журі за результатами прослуховування визначає учасників фінального конкурсу. Під час фінального конкурсного прослуховування конкурсанти виконують дві різнохарактерні пісні.

За три роки у проведенні пісенного фестивалю-конкурсу «Золотий птах» взяли участь діти та молодь з багатьох міст України – Харкова, Дніпропетровська, Києва, Одеси, Тернополя, Ужгорода, Вінниці, Сум та ін. Понад п'ятдесяти учасників з усіх регіонів України мали можливість продемонструвати своє вокальне мистецтво на головній сцені Вінницького обласного академічного музично-драматичного театру імені М. Садовського.

У 2016 році переможці Всеукраїнського пісенного фестивалю-конкурсу «Золотий птах» для дітей та молоді з особливими потребами вперше представили Україну на ювілейному XX Міжнародному пісенному фестивалі «Чехочинські творчі зустрічі», який організовує Фонд ініціатив для людей з обмеженими можливостями «PRO OMNIDUS» (Республіка Польща).

У 2017 році переможниця конкурсу «Золотий птах» Анастасія Тарнавська вступила до Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва на спеціальність «естрадне виконавство», а лауреат III ступеня Світлана Бесядовська стала студенткою музично-педагогічного відділення Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу.

Фестиваль-конкурс «Золотий птах» став потужним мистецьким проектом, що являє собою серію соціально-культурних заходів, спрямованих на апробування специфічних форм інтеграції дітей з особливими потребами в творчий процес.

Інновація проекту полягає в творчому процесі дітей та молоді з обмеженими можливостями здоров'я та відомими митцями міста та області: не тільки спільні виступи, а й спільна участь в майстер-класах, спілкуванні за інтересами. Така форма творчої діяльності сприяє вирішенню проблеми соціальної відокремленості дітей з обмеженими можливостями, їх соціально-культурної адаптації в суспільстві та максимальної творчої самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Усова Л. В. Социокультурные технологии адаптации детей-инвалидов / Л.В. Усова // Современные исследования социальных проблем : сб. науч. ст. – К., «Научно-инновационный центр», 2011. – № 3. – Т. 7. – С. 24 -27.
2. Буланова Л. М. Соціалізація дітей з особливими потребами : соціальнотворчий проект / Л.М. Буланова // Шкільний світ. Позашкілля. – К., 2011. – № 7 (42). – С. 14-17.

3. Швець І. Б. Мистецтво як засіб соціально-культурної адаптації дітей з обмеженими можливостями / І.Б. Швець // Zbiory naukowe «Pedagogika. Współczesne problemy perspektywy rozwoju». – Warszawa : Wydawca Sp.z.o.o. «Diamond trading tour», 2017. – P. 31-35.

УДК:373.2:305

ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВІ ІНДИКАТОРИ В ОСВІТНІЙ КОМПЛЕКСНІЙ ПРОГРАМІ «ДИТИНА В ДОШКІЛЬНІ РОКИ»

*Шеремета Мирослава, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Науковий керівник: Крутій Катерина, доктор педагогічних наук, професор
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

GENDER SENSITIVE INDICATORS IN THE PROGRAM «CHILD IN PRESCHOOL YEARS»

*Sheremeta Myroslava, master's student
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

Анотація. У статті запропоновано визначення терміну «гендерні індикатори». Проаналізовано можливості використання індикаторів для оцінки створених освітніх програм, спрямованих на досягнення гендерної рівності. Запропонований підхід дозволив виявити і попередити ті підходи, які поляризують відмінності між статями та ведуть до гендерного дисбалансу і дискримінації в подальшому.

Ключові слова: гендерні індикатори, гендерно-чутливі індикатори, гендерно-сліпі індикатори, діти дошкільного віку.

Abstract. The article proposes the definition of the term «gender indicators». The possibilities of using indicators for the evaluation of educational programs aimed at achieving gender equality are analyzed. The proposed indicators allow us to identify and prevent those approaches that polarize the differences between the sexes and lead to gender imbalance and discrimination in the future.

Key words: gender indicators, gender-sensitive indicators, gender-blind indicators, children of preschool age.

Гендерно-чутливі індикатори (Gender-sensitive Indicators) для створення освітніх програм для старших дошкільників визначено нами як індикатори, призначені для вимірювання різних переваг (або навпаки) для хлопчиків і дівчинок, а також для віддзеркалення кількісних і якісних аспектів змін. Індикатори дозволили здійснити розбиття отриманих даних за статтю та віком дітей. Визначені нами індикатори є інструментом для оцінки створених освітніх програм, спрямованих на досягнення гендерної рівності. Дані з розбиттям за статтю унаочнили інформацію, а саме: чи включені хлопчики або дівчинки в різні види дитячої діяльності й у який спосіб. Такий підхід дозволив, зокрема, виявити і попередити ті підходи, які поляризують відмінності між статями та